

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti

novembar 2024. godine

Bilten broj 11/2024

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom.....	4
Nemanji Nenadiću priznanje OEBS-a Ličnost godine.....	4
Javno slušanje o budžetu za 2025. godinu.....	5
Saopštenja.....	6
Ne postoji osnov za tajnost ugovora o rekonstrukciji novosadske železničke stanice	6
Inicijative i analize.....	10
Politika proširenja ubrzava, Srbija usporava.....	10
Mediji	13
Sa tri na 16 miliona evra: Zašto su poskupeli radovi na Železničkoj stanici Novi Sad?.....	13

Aktivnosti

Programski direktor TS Nemanja Nenadić dobitnik je priznanja Misije OEBS-a u Srbiji „Ličnost godine“ za 2024. godine. O ovome više u poglavlju „Pod lupom“.

Od 8. do 10. novembra održana je, u on-line formatu, [godišnja konferencija](#) Transparency International. Brojne panele pratili su i predstavnici našeg ogranka. Na konferenciji su izabrani novi članovi borda TI i usvojene tri rezolucije koje treba da odgovore aktuelnim antikorupcijskim izazovima na globalnom nivou.

Na konferenciji “Empowering Open Government: OGP Western Balkans Meeting 2024“, 14. i 15. novembra u Tirani, u organizaciji Partnerstva za otvorenu upravu, govorila je predstavnica Transparentnosti Srbija Miša Bojović. Predstavnici organizacija civilnog društva iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova, Severne Makedonije i Srbije predstavili su rezultate ispunjenja dosadašnjih OGP obaveza u postizanju veće transparentnosti i integriteta u oblastima rada organa izvršne vlasti, javnih nabavki i finansiranja političkih partija na panelu koji je bio posvećen borbi protiv korupcije i jačanju političkog integriteta.

Predstavica Transparentnosti Srbija govorila je o izazovima u korišćenju otvorenih podataka u Srbiji, elektronskih platformi za učešće građana u procesu donošenja odluka i izveštavanju političkih aktera o finansiranju izbornih kampanja i njihovog redovnog rada. Na konferenciji su pored organizacija civilnog društva učestvovali i predstavnici državnih uprave Zapadnog Balkana i međunarodnih organizacija. Zaključeno je da administracije Zapadnog Balkana moraju da ulože veće napore u otvaranju institucija u cilju jačanja integriteta i da se tim naporima moraju pridružiti parlamenti i pravosudni organi.

Predstavnici TS, Nemanja Nenadić i Miloš Đorđević, održali su 5. novembra u Nišu predavljanje nalaza istraživanja LPPI - Indeks javnih nabavki u lokalnim samouprava za 2023. godinu. Predavljanju rezultata prisustvovali su predstavnici lokalnih samouprava koje su bile predmet istraživanja, kao i članovi tima Projekta za unapređenje javnih nabavki. Na skupu je bilo oko 30 učesnika. Prethodno su u oktobru održana još dva predavljanja LPPI rezultata, u Kragujevcu i u Beogradu.

Nemanja Nenadić učestvovao je na javnom slušanju o predlogu budžeta Srbije za 2025 i izveštaju o završnom računu budžeta za 2023, 24. novembra u Skupštini Srbije. Opširnije u poglavlju „Pod lupom“. Celo izlaganje dostupno je [na sajtu TS](#).

Antikorupcijsko savetovalište TS (ALAC) radilo je i tokom novembra. Sve informacije o mogućim slučajevima korupcije građani mogu prijaviti, odnosno dobiti potrebna obaveštenja, na broj 069 1978 158 ili putem mejla ts@transparentnost.org.rs.

U novembru smo imali 97 objavljenih vesti o našim aktivnostima ili izjava predstavnika TS.

Na sajt TS, u segmentu „Inicijative i analize“, postavili smo nekoliko novih [analiza](#), kao i zahteva državnim organima i njihovih odgovora. Među njima je i [komentar](#) koalicije PrEUgovor, čiji je TS članica, na novi izveštaj Evropske komisije.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnom mesecu:

Pod lupom

Nemanji Nenadiću priznanje OEBS-a Ličnost godine

28. novembra 2024.

Misija OEBS-a u Srbiji dodelila je nagradu Ličnost godine 2024. Ivani Stevanović, izvršnoj direktorki Fondacije Slavko Ćuruvija, Veranu Matiću, predsedniku Asocijacije nezavisnih elektronskih medija i članu Stalne radne grupe za bezbednost novinara i Nemanji Nenadiću, programskom direktoru organizacije Transparentnost Srbija, na svečanosti održanoj danas u Beogradu.

Nagrada Ličnost godine odaje priznanje za važan doprinos pojedinaca u zalaganju za vrednosti i opredeljenja OEBS-a, u njihovom radu tokom čitave godine.

Ivana Stevanović je nagrađena za značajan doprinos u borbi protiv nekažnjivosti za zločine nad novinarima i nepokolebljivu posvećenost promovisanju profesionalnog novinarstva. Stevanović je dala zapažen doprinos ovom cilju, naročito u ulozi predstavnice civilnog društva u Stalnoj radnoj grupi za bezbednost novinara. Ističemo njeno stručno zalaganje za reformu medija, jačanje etike i nezavisnog novinarstva i praćenje slobode medija u Srbiji preko Cenzolovke, platforme koju je osnovala Fondacija.

Veran Matić je nagrađen za nepokolebljivu podršku u promovisanju inkluzivnog dijaloga o bezbednosti novinara. Njegov doprinos obuhvata više oblasti, uključujući bezbednost novinara, reformu medija i razvoj medijske politike.

Pored toga, kao predsednik Komisije za istraživanje ubistava novinara u Srbiji, koju je Vlada osnovala 2013. godine, Matić se istakao kao beskompromisni zagovornik borbe protiv nekažnjivosti za zločine nad novinarima i za slobodu medija. Kao glavni i odgovorni urednik dve onlajn platforme, javniservis.net i bezbedninovinari.rs, doprineo je podizanju svesti medijskih stručnjaka i šire javnosti o važnosti stvaranja bezbednijeg okruženja za novinare.

Nemanja Nenadić je nagrađen za profesionalizam i posvećenost unapređenju borbe protiv korupcije i izbornoj reformi. Kroz istrajno angažovanje u reformskim procesima, izgradio je poverenje među zainteresovanim stranama dajući prioritet dijalogu i saradnji. On je dosledno podržavao etički, konstruktivan i objektivan pristup, negujući nepristrasnost i inkluzivnost u svom radu. Prepoznat od strane državnih organa i nezavisnih institucija, organizacija civilnog društva i kolega, Nenadić je snažan glas u borbi protiv korupcije kome se veruje.

Javno slušanje o budžetu za 2025. godinu

25. novembra 2024.

Programski direktor Transparentnosti Srbija Nemanja Nenadić izjavio je da bi bilo smisljeno da se država ugleda na svoje opštine koje organizuju javne rasprave i pitaju građane šta da finansiraju budžetom.

Na javnom slušanju o predlogu budžeta Srbije za 2025 i izveštaju o završnom računu budžeta za 2023, Nenadić je naveo da neke opštine u Srbiji dnevno ili mesečno objavljuju trošenje budžeta, pa bi to mogla da radi i Vlada Srbije.

Nenadić je pozvao poslanike da ne pristanu na objedinjenu raspravu o budžetu i zakonima koji sa njim nisu vezi.

Pogledajte celo izlaganje predstavnika TS [na našem sajtu.](#)

Pogledajte izveštaj i snimak javnog slušanja [na sajtu Skupštine Srbije.](#)

Saopštenja

Ne postoji osnov za tajnost ugovora o rekonstrukciji novosadske železničke stanice

8. novembra 2024.

Informacije o radovima koji su izvedeni pri rekonstrukciji novosadske železničke stanice, o ceni koja je za to plaćena i izvođaču radova, ni po jednom osnovu se ne mogu smatrati tajnim. Objavljivanje tih informacija ni na koji način ne može da ugrozi istragu o odgovornosti za urušavanje nadstrešnice i smrt 14 građana.

Ni sedam dana posle tragedije na novosadskoj železničkoj stanici, državni organi Srbije nisu predočili građanima dokumente o tome šta jeste bilo predmet radova tokom trogodišnje rekonstrukcije te zgrade, koliko je za te radove plaćeno i ko je radove izvodio.

Kao navodna prepreka za objavljivanje informacija pominje se „odsustvo saglasnosti kineske ugovorne strane“, prvo u odgovoru koji su novinari Portala „021.rs“¹, u januaru 2024, da bi pre nekoliko godina i predsednik Srbije na pitanje o tajnosti tih ugovora pokazao sporazum o saradnji koji je zaključila Vlada Srbije još 2009. godine.

Vlada Srbije je 28. maja 2018, bez nadmetanja, posao modernizacije pruge od Novog Sada do Kelebije poverila konzorcijumu dve firme iz NR Kine za 1.162.810.000 dolara². Pre toga, sa istim konzorcijumom je bio zaključen ugovor za deonicu od Beograda do Stare Pazove za preko 350 miliona dolara³. Kao pravni osnov da se ovi poslovi dodele bez nadmetanja iskorišćen je međudržavni sporazum iz 2009⁴, kao i zakoni kroz koje je Skupština odobrila kreditne aranžmane za pojedine projekte. S druge strane, ni osnovni Sporazum, kao ni jedan od tri njegova aneksa (iz 2012. za „Pupinov most“⁵, iz 2013, koji je precizirao pravila

---

¹ <https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/365297/FOTO-Obnova-zeleznicke-stanice-u-Novom-Sadu-tajna-Kinezi-tako-zele-a-ministarstvo-poslusno.html>

² [Komerac ugovor Novi Sad - Subotica - drz.gran. - Kelebija 28.05.2018 c SRB](#)

³

<https://www.transparentnost.org.rs/images/projekti/javnoprivatnapartnerstvasrbija/Potpisani%20komercijalni%20ugovor%20%20EN%2001.11.2016..pdf>

⁴ <http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/doc/zakoni/2009/3228-09.zip>

⁵ http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/lat/pdf/ostala_akta/2013/2402-13Lat.pdf

o nabavkama⁶ i iz 2017. koji je proširio oblast primene i izuzimanje od poreskih i carinskih dažbina na uvoz vozova⁷) ne sadrže odredbu o tajnosti ili poverljivosti ugovora.

⁶ http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2013_11/t11_0292.htm

"Član 2: „Saradnja u okviru ovog Sporazuma odvijaće se kroz:

- Razvoj i implementaciju infrastrukturnih projekata,
- Pripremu studija i projekata u cilju modernizacije i proširenja infrastrukture, kao i izgradnja i rekonstrukcija infrastrukturnih objekata, uz dogovor Strana,
- Tehničku pomoć eksperata, profesionalaca specijalizovanih za obuku domaćeg osoblja za izradu razvojnih planova i drugih oblasti vezanih za svaki vid transporta,
- Nabavku i/ili kupovinu mašina, opreme i materijala, lokomotiva i šinskih vozila (uključujući elektomotorni voz) neophodnih za izgradnju, funkcionisanje i održavanje infrastrukturnih projekata, posebno u oblasti transporta,
- Razmenu iskustava u smislu signalizacije i integrisanih sistema, kao i drugih elemenata dogovorenih između Strana,
- Druge oblike saradnje u oblasti transporta i infrastrukture, koje neka od Strana predloži.

⁷ http://demo.paragraf.rs/demo/combined/Old/t/t2020_03/t03_0128.htm

Član 5: „Predlozi i ponude podneti od strane nadležnih državnih organa, institucija i/ili kompanija odgovornih za sprovođenje programa i projekata i posebnih ugovora navedenih u članu 4. Sporazuma, procenjivaće se sa stanovišta konkurentnosti na međunarodnom tržištu, posebno u smislu cena, uslova plaćanja, uslova izvršenja i isporuke, kao i nivoa i kvaliteta opreme i usluga, a o čemu će se zaključivati ugovori.

Nadležna kineska privredna udruženja mogu predlagati kvalifikovane izvođače radova za učešće u projektima navedenim u članu 4. Sporazuma. Listu preporučenih izvođača radova za svaki pojedinačni projekat jedna Strana dostavlja Strani u kojoj se projekat izvodi.

Sporazumi, ugovori, programi i projekti sačinjeni u skladu sa članom 4. Sporazuma na teritoriji Republike Srbije ne podležu obavezi raspisivanja javnog nadmetanja za obavljanje poslova investicionih radova i isporuku roba i usluga, osim ako nije drugačije određeno u komercijalnom ugovoru iz stava 4. ovog člana.

Izbor najpovoljnijeg podizvođača i isporučioaca dobara i usluga, sa sedištem u zemlji u kojoj se izvodi infrastrukturni projekat vrši se u skladu sa procedurom utvrđenom u komercijalnom ugovoru o izvođenju projekta.

Član 6: „Strane će pružiti jedna drugoj svu neophodnu pomoć za obezbeđivanje ulaska, boravka i odlaska iz zemlje osoblja akreditovanog za obavljanje aktivnosti u okviru Sporazuma, a u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom dveju zemalja.

Na uvoz i/ili kupovinu roba i usluga od strane izvođača radova, radi sprovođenja infrastrukturnih projekata i projekata koji se odnose na lokomotive i šinska vozila (uključujući elektomotorni voz) u cilju izvršenja sporazuma, ugovora i programa sačinjenih u skladu sa članom 4. Sporazuma, ne plaća se carina i porez na dodatu vrednosti (PDV) na teritoriji Republike Srbije."

Da ugovor koji su Vlada Srbije i Infrastrukture železnice Srbije zaključile sa konzorcijumom „Joint Venture of China Railway International Co.Ltd & China Communications Construction Company Ltd“ nije poverljiv, najbolje potvrđuje činjenica da je Transparentnost Srbija dobila od MGSI po zahtevu za pristup informacijama sredinom 2021⁸. Uz taj ugovor, Ministarstvo je pre tri godine dostavilo i anekse koji su do tada bili zaključeni, a koji se odnose na deonicu pruge od Beograda do Stare Pazove, uključujući i vrednost pojedinih ugovorenih radova⁹. Analizu ovog i drugih sličnih projekata, Transparentnost je objavila u maju 2021¹⁰. Drugim rečima, očigledno je da ne postoji osnov zbog kojeg bi isto ministarstvo tri godine kasnije tražilo saglasnost „kineske strane“ da bi dostavilo novinarima informacije o vrednosti pojedinih radova koji su ugovoreni u međuvremenu, a što uključuje i rekonstrukciju železničke stanice u Novom Sadu.

I pored interesa javnosti u ovom slučaju, državno preduzeće „Infrastrukture železnice Srbije a.d.“ nije objavilo ni jednu informaciju nakon što je na sam dan nesreće pola svog saopštenja posvetilo tvrdnji da „nadstrešnica nije bila predmet rekonstrukcije“. Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture, koje je pre samo četiri meseca naširoko izveštavalo¹¹ o tome kako je stanica „u potpunosti u funkciji“, tragediju je pomenulo tek posle četiri dana, i to u okviru vesti o ostavci ministra¹². Na sajtu tog ministarstva informacije o ovom projektu nisu ažurirane duže od tri godine¹³. Na sajtu Vlade Srbije, među „ekonomskim ugovorima i sporazumima“, nije objavljen ni jedan koji se odnosi na izgradnju železnice¹⁴. Novosadsko javno tužilaštvo objavilo je da je „izuzeta dokumentacija Ministarstva ... koja će biti predata veštacima na dalje postupanje,“¹⁵ ali bez preciziranja o kojim dokumentima je reč i da li će dokumentacija biti prikupljena i kod angažovanih firmi.

8

<https://www.transparentnost.org.rs/images/projekti/javnoprivatnapartnerstvasrbija/Komerc%20ugov%20Novi%20Sad%20-%20Subotica%20-%20drz.gran.%20-%20Kelebija%2028.05.2018%20c%20SRB.DOC>

⁹ <https://www.transparentnost.org.rs/index.php/sr/projekti/187-pogled-na-javne-nabavke-i-javno-privatna-partnerstva-u-srbiji>

¹⁰ https://www.transparentnost.org.rs/images/dokumenti_uz_vesti/TS_MATRA_SRB_ONLINE.pdf

¹¹ <https://www.mgsi.gov.rs/cir/aktuelnosti/vesitsh-zheleznicka-stanica-novi-sad-od-danas-potpuno-u-funkciji>

¹² <https://www.mgsi.gov.rs/cir/aktuelnosti/vesitsh-podneo-ostavku-u-srbiji-postoji-moralna-odgovornost-radio-sam-u-interesu-zemlje>

¹³ <https://www.mgsi.gov.rs/cir/projekti/projekat-madjarsko-srpske-zheleznice-rekonstrukcija-i-modernizacija-pruge-beograd-novi-sad>

¹⁴ <https://www.srbija.gov.rs/dokument/179479/ekonomski-ugovori-i-sporazumi.php>

¹⁵ <https://novisad.vjt.rs/aktuelnosti/03-11-2024-saopstenje-za-javnost/>

Iako je nosilac posla kineski konzorcijum, ali je ugovorom predviđeno angažovanje podizvođača. Ugovoreno je¹⁶ da najmanje 46% vrednosti radova, dobara i usluga bude iz Srbije ili drugih zemalja osim Kine. Podizvođače bira kineski konzorcijum, posle objavljivanja javnog poziva za nadmetanje, pri čemu „ne sme da ograničava konkurenciju“ i „mora da obezbedi da izbor bude izvršen javno i transparentno“. MGSI i Infrastruktura železnice daju saglasnost za angažovanje podizvođača. S druge strane, izvođač (kineski konzorcijum je odgovoran za eventualno neizvršenje obaveza podizvođača.

Za sad je nejasno da li su i na koji način poštovane obaveze o izboru podizvođača, jer javni pozive i informacije o izboru podizvođača nismo pronašli na sajtovima članica kineskog konzorcijuma, MGSI i Infrastruktura Železnice. Zbog toga je neophodno da Ministarstvo i Infrastruktura železnice bez odlaganja objave informacije o tome.

---

¹⁶ Član 16. Komercijalnog ugovora o modernizaciji i rekonstrukciji mađarsko-srpske železničke veze na teritoriji Republike Srbije za deonicu Novi Sad – Subotica – državna granica (Kelebija)

Inicijative i analize

Politika proširenja ubrzava, Srbija usporava

15. novembra 2024.

Novi izveštaj Evropske komisije objavljen krajem oktobra pokazuje da Srbija i dalje veoma sporo napreduje sa sprovođenjem reformi u pristupnom procesu. Ovaj tempo je u sve većem kontrastu spram intenzivirane politike proširenja EU nakon ruske agresije na Ukrajinu 2022. godine.

Nalazi Izveštaja pokazuju spore, nedovršene i nedovoljno efektivne reforme u protekloj deceniji. Srbija se i dalje nalazi na pola puta do članstva, sa neznatnim pomacima, dok je napredak u 2024. godini bio najskromniji do sada. U rekordnih devet poglavlja nije zabeležen nikakav napredak, a u Klasteru 1 ni u oblastima reforme javne uprave i slobode izražavanja.

U Poglavlju 23 (Pravosuđe i osnovna prava) Srbija je ponovo dobila tek prelaznu ocenu (2 od 5) za ukupnu spremnost i godišnji napredak, dok se u Poglavlju 24 (Pravda, sloboda i bezbednost) primećuju pomaci - ocena spremnosti povećana je za pola poena i ponovljena je ocena 3 za napredak. Pa ipak, kada je reč o ovim ključnim oblastima, Srbija gubi trku sa većinom svojih suseda kandidata za članstvo u EU.

Mešovit bilans demokratije: sažet i uzdržan prikaz brojnih spornih događaja u izveštajnom periodu

Prema oceni EK, bilans rezultata funkcionisanja demokratskih institucija i procesa je „mešovit“, a u opisu stanja i promena Izveštaj teži da prikaže pozitivne i negativne strane, stvarajući tako utisak o tome da među njima postoji ravnoteža.

Za vreme koje Izveštaj pokriva Srbija je šest meseci bila bez vlade i održala je parlamentarne i dve runde lokalnih izbora. Kao što je prEUgovor ocenio u poslednjem Alarm izveštaju, i Evropska komisija konstatuje da se odsustvo izvršne vlasti negativno odrazilo na reformske procese. Ona nabroja niz vrlo spornih događaja za stanje demokratije u Srbiji, uključujući u to proteste i postupanje prema njihovim učesnicima, ali se uzdržava od bilo kakve ocene. Jasno se ističe kao nedostatak jedino to da je često pribegavanje raspisivanju prevremenih izbora tokom prethodnih godina negativno uticalo i na poverenje javnosti u funkcionisanje demokratskih institucija.

Odeljak o izborima je jednako uzdržan i sažet. Zahtevaju se „opipljiva unapređenja i dalje reforme“ i prenosi se opšta ocena ODIHR posmatračke misije o neravnopravnim izbornim uslovima i dominaciji učešća predsednika Republike u kampanji. Međutim, prema izveštajima domaćih i međunarodnih posmatrača, stepen zloupotreba na izborima u decembru i junu zavredeo je veću pažnju i oštriju ocenu, poput one koju je dao Evropski parlament u svojoj rezoluciji iz februara 2024. godine. Ni ta rezolucija se ne pominje u Izveštaju.

Rad Narodne skupštine ostaje problematičan i podređen dinamici koju diktira izvršna vlast. Obeležen je „tenzijama, uvredljivim govorom i povremenim incidentima, a kod predsednice Narodne skupštine ponekad izostaje nepristrasna reakcija.“ Evropska komisija traži da se osnaže delotvornost, autonomija i transparentnost Skupštine i uloga parlamentarne opozicije kako bi sistem kočnica i ravnoteža u podeli vlasti bio funkcionalan.

Ukazuje se da Skupština nema godišnji plan rada, da se kasnilo u izboru skupštinskih organa, da se i dalje veliki broj nepovezanih tačaka dnevnog reda objedinjuje za raspravu. Nije pomenut problem donošenja neutemeljenih autentičnih tumačenja, činjenica da je Kodeks ponašanja mrtvo slovo na papiru jer se već godinama ne razmatraju prijave zbog njegovog kršenja, niti problem besadržajnosti većine zaključaka koje Skupština usvaja povodom izveštaja nezavisnih državnih organa.

Odnos vlasti i institucija prema civilnom društvu je nezadovoljavajući, ali se umesto jasne ocene pre nabrajaju problemi sa kojima se organizacije civilnog društva i branitelji ljudskih prava suočavaju. „Ozbiljan razlog za zabrinutost“ naglašen je samo za porast SLAPP tužbi koje uglavnom podnose predstavnici različitih nivoa vlasti. Konstatuje se da formalni mehanizmi saradnje još nisu iznedrili rezultate, a naročito se traži da se unapredi finansiranje civilnog društva iz javnog budžeta.

Borba protiv korupcije bolje ocenjena u Poglavlju 23, a prožima čitav izveštaj

I ovogodišnji izveštaj Evropske komisije za Srbiju stvara na prvi pogled utisak da je ovoj zajednici država više stalo do borbe protiv korupcije u Srbiji nego što je srpskim vlastima. Reč korupcija se pominje 51 put u izveštaju i to već u njegovom uvodnom delu, kao jedno od najvažnijih pitanja, a ne tek na samom kraju kao u ekspozou aktuelnog premijera Srbije.

Evropska komisija je takođe učinila napor da predstavi rezultate rada sudova i tužilaštava u predmetima korupcije znatno preglednije nego što su to učinili oni sami. Ipak, ni ovaj put u izveštaju nisu obuhvaćena pojedina važna pitanja, niti su za sve probleme zatražena adekvatna rešenja. Između ostalog, znatno veći problem od tumačenja statističkih podataka o slučajevima korupcije koji jesu istraživani, jeste nedostajuća informacija o tome koji dokumentovani slučajevi sumnje na korupciju nisu istraženi.

Opšta ocena pripremljenosti je neobična između „izvesnog“ i „umerenog“ nivoa, što je novina u ocenjivanju. Konstatuje se „određeni napredak“. On je prepoznat u usvajanju nove antikorupcijske strategije, čiji se kvalitet dalje ne komentariše, dok se naglašava potreba za usvajanjem akcionog plana, što je bio jedan od prioriteta EU i prema ocenama iz prethodnog izveštaja. U prilogu napretku navodi se i da je porastao broj konačnih osuda, novih istraga i optužnica za slučajeve visoke korupcije (u stvari, iz nadležnosti Tužilaštva za organizovani kriminal), ali da „postoje prepreke“ da bi se ostvario „snažan bilans rezultata“.

Pohvaljeno je i to što se Srbija pridružila regionalnom projektu posmatranja suđenja u predmetima organizovanog kriminala i korupcije. Na drugoj strani, ukazuje se na to da je Srbija ispunila u potpunosti samo jednu, a delimično deset od 24 preporuke GRECO iz petog kruga, dok se neispunjene preporuke iz Četvrtog kruga evaluacije ne pominju.

Opšta je ocena da korupcija preovlađuje u mnogim oblastima i da je to zabrinjavajuće. Ističe se potreba za snažnom političkom voljom da bi se delotvorno rešila pitanja korupcije, kao i „robustan odgovor krivičnog pravosuđa na korupciju na visokom nivou“. Traži se i preduzimanje ciljanih procena rizika i specifičnih mera za borbu protiv korupcije u najranjivijim sektorima. To je rezultiralo i opštim preporukama koje su slične prošlogodišnjim.

Problemi sa korupcijom povejavaju i kroz druga pregovaračka poglavlja u izveštaju, uključujući i ekonomske kriterijume, izbore, odbranu i bezbednost, upravljanje granicom, sektor obrazovanja, javne nabavke.

Niz slabosti i dalje obeležava sistem javnih nabavki

Kada je reč o javnim nabavkama izveštaj predstavlja informacije o donetim zakonima i planskim dokumentima. Konstatuje se da Srbija „ima tendenciju zaobilaženja zakona u ovoj oblasti kroz zaključivanje međudržavnih sporazuma i donošenje posebnih zakona“. Kao primer se navodi uredba na osnovu koje je izabran strateški partner za solarnu elektranu, kao i poseban zakon za EXPO 2027 i prateću uredbu. Kaže se da ti akti „donose zabrinutost“ u vezi sa usaglašenošću sa pravilima EU, uključujući (ne)mogućnost korišćenja pravnih sredstava protiv odluka naručilaca i rokova.

Pored toga, što se ne pominje u izveštaju EK, problem sa ovim pravilima jesu i značajno viši pragovi za objavljivanje nabavki. Međutim, ova zabrinutost EK nije rezultirala preporukom da se poseban zakon (odnosno njegov član 14, koji je isključio primenu Zakona o javnim nabavkama), ukine, iako je slična preporuka bila data pre nekoliko godina kada je usvojen poseban zakon za linijsku infrastrukturu.

EK konstatuje i neke od slabosti u primeni Zakona o javnim nabavkama, kao što je smanjenje prosečnog broja ponuda i veliki broj nabavki sa samo jednim ponuđačem, te se ukazuje na nesklad tih rezultata sa usvojenim planovima Vlade. Takođe se konstatuje da je porasla vrednost nabavki koje su zaključene bez primene zakona i da je ona gotovo identična vrednosti nabavki koje su zaključene na osnovu ZJN. Međutim, bitno je naglasiti da ovi statistički podaci ne obuhvataju nabavke koje su izuzete na osnovu posebnih zakona, jer se ta vrsta izuzetaka ne evidentira u izveštajima koje sastavlja Kancelarija za javne nabavke na osnovu podataka dobijenih od naručilaca.

Prioriteti u oblasti javnih nabavki, gde je u prošloj godini uočen „ograničeni napredak“, su ostali slični kao i prethodne godine - usaglašavanje Zakona o JPP i koncesijama sa evropskom direktivom, ali i to da se obezbedi da svi takvi projekti budu podvrgnuti postupcima javnih nabavki. Druga preporuka traži da se pravila iz međudržavnih sporazuma, koji su zaključeni sa „trećim stranama“, budu u skladu sa načelima iz pravila EU. U vezi sa ovim, treba primetiti da postoje, na žalost, i međudržavni sporazumi zaključeni sa pojedinim članicama EU, kod kojih je takođe isključena konkurencija.

Najzad, traži se jačanje kapaciteta brojnih državnih organa koji su od značaja za oblast javnih nabavki, ali spisak ipak nije potpun, jer nije prepoznata uloga Komisije za zaštitu konkurencije (otkrivanje i kažnjavanje restriktivnih sporazuma među ponuđačima), kao ni budžetske inspekcije Ministarstva finansija, koje je nadležno za kontrolu izvršenja ugovora o nabavkama.

Pogledajte ceo [PrEUgovor komentar](#) na novi izveštaj Evropske komisije

Mediji

Sa tri na 16 miliona evra: Zašto su poskupeli radovi na Železničkoj stanici Novi Sad?

[Nova ekonomija](#), Filip Rudić, 22. novembra 2024.

Predračun za radove na Železničkoj stanici u Novom Sadu, koji je objavila Nova ekonomija, pokazuje da je ukupna vrednost radova na zgradi sa spoljnim uređenjem prvobitno procenjena na oko tri miliona evra. Postavlja se pitanje kako je cena u međuvremenu narasla na 16 miliona evra, kako je rekao nedavno uhapšeni bivši ministar Goran Vesić. U vreme kada je sa Kinom potpisan ugovor o finansiranju celog projekta pruge, predračun za Železničku stanicu nije ni postojao.

Dakle, najpre je ugovor sklopljen na jedan iznos, pa je tek posle napravljen predračun za radove na stanici, pa je na kraju i ta procena premašena, i to višestruko.

“Samo u ovu zgradu je uloženo ukupno 16 miliona evra”, izjavio je tadašnji ministar građevinarstva Goran Vesić u julu ove godine, kada je deo zgrade Železničke stanice Novi Sad pušten u rad.

Vesić je dodao i da je u radove ukupno uloženo 65 miliona evra.

Četiri meseca kasnije, nadstrešnica stanice se srušila i ubila 15 ljudi, dok se dvoje još bori za život. Vesić je podneo ostavku na ministarsko mesto, a potom je i uhapšen, mada će on posle tvrditi da se dobrovoljno odazvao pozivu policije.

Nova ekonomija je objavila dokument Saoraćajnog instituta CIP iz kog se vidi da je u planu bilo opterećivanje nadstrešnice čelikom i teškim staklom, ali se u njemu takođe vidi i predračun za sve radove.

Predmer i predračun radova čine detaljan spisak svih radova i materijala neophodnih za jedan građevinski projekat, odnosno procena cene tog materijala i izvođenja radova. Prema ovom predračunu iz Idejnog projekta, ukupna vrednost rekonstrukcije i adaptacije stanične zgrade sa spoljnim uređenjem trebalo je da bude 365.934.532,18 miliona dinara (oko 3 miliona evra) sa PDV-om.

Vesić je najavio da će ubuduće komunicirati isključivo preko neimenovane advokatske kancelarije, tako da nije bio odmah dostupan za komentar.

Nemanja Nenadić iz organizacije Transparentnost Srbija kaže da dokument koji je objavila Nova Ekonomija “baca novo i važno svetlo ne samo na pitanje cene koja je plaćena za radove na novosadskoj železničkoj stanici – već i način na koji predstavnici naše države dogovaraju cenu radova na infrastrukturnim projektima kod kojih nema tendera”.

Ukupna cena takvih projekata javnosti postaje poznata najčešće tek u momentu kada Skupština potvrđuje kredit iz kojeg se projekat finansira, jer se ugovori, po pravilu, ne objavljuju”, rekao je Nenadić.

Kako je izračunata cena?

Komercijalni ugovor o modernizaciji i rekonstrukciji mađarsko-srpske železničke veze za deonicu Novi Sad – Subotica – državna granica potpisale su 28. maja 2018. godine Vlada Srbije, javno preduzeće Infrastruktura železnica Srbije i kineskih kompanija China Railway International i China Communications Construction Company (CCCC).

Ovaj ugovor je putem zahteva za pristup informacijama dobila i objavila Transparentnost Srbija.

Preambula ugovora poziva se na međudržavni sporazum o saradnji u oblasti infrastrukture koji su potpisale vlade Srbije i Kine 2009. godine.

Cena posla tada je ugovorena na nešto više od 1,16 milijardi američkih dolara. Predviđeno je da se posao finansira kreditom koji će Srbija uzeti od Kineske banke, a za ugovornu cenu se navodi da “podleže prilagođavanjima u skladu sa Ugovorom”.

Predračun koji procenjuje da će radovi na Železničkoj stanici Novi Sad koštati tri miliona evra sačinjen je tek dve godine kasnije, u februaru 2020, vidi se iz Idejnog projekta koji je objavila Nova ekonomija.

Otvora se pitanje – kako je određena vrednost celog ugovora, ako je tek dve godine kasnije pravljen predračun za pojedinačne delove projekta?

Bivša ministarka građevinarstva Zorana Mihajlović, koja je potpisala ugovor kao predstavnica Vlade Srbije, rekla je za Novu ekonomiju da to Ministarstvo “ne utiče niti određuje cene”.

Ona kaže da je 2021. godine izdata građevinska dozvola, da je u decembru iste godine izabran nadzor na javnom pozivu, a da je projekat prošao revizionu komisiju Vlade Srbije u kojoj sedi “najmanje 30 stručnjaka raznih profila” koji gledaju projekat.

“U toku izvođenja radova imate milion stvari koje mogu da se pojave a kojih nema u projektu. Zato postoje nadzor i projektantski nadzor, koji to sa izvođačem konstatuju, dolazi do promene projekta, a samim tim i vrednosti”, rekla je Mihajlović. Ona stiče i da postoje i „spoljni faktori“, kao što je rat u Ukrajini, koji su „poskupeli sve projekte“, navodeći kao primer gasovod Niš-Dimitrovgrad.

Četiri godine posle potpisivanja ugovora sa kineskom stranom i dve godine nakon predračuna, ministar Vesić otkrio je da je cena radova narasla na 16 miliona evra.

Nema sumnje da su cene građevinskih radova značajno porasle između 2020. kada je CIP radio procenu i perioda 2021-2024 kada su radovi izvođeni, ocenjuje Nemanja Nenadić. “Takođe, sasvim je legitimno da kineski konzorcijum, koji je sa našom državom ugovorio radove, ostvari i profit. Međutim, ovi podaci stvaraju sumnju da je vrednost radova bila značajno veća od realne, naročito u doba kada je posao ugovoren (2018) i otvaraju pitanje – zašto i na osnovu kojih i čijih procena su predstavnici naše države zaključili da treba da potpišu ugovor”, kazao je on.

Nenadić smatra da je sve to posledica načina ugovaranja. “Da je modernizacija pruge ugovorena kroz javnu nabavku, naručilac, to jest državno preduzeće Infrastrukture železnice i/ili Ministarstvo građevine bi morali prvo da procene vrednost radova, pa da onda raspišu tender. Na tom tenderu bi se videlo za koliko novca bi izvođači bili spremni da urade taj posao i bila bi izabrana najpovoljnija ponuda”, rekao je Nenadić.

S druge strane, on dodaje i da ovde imamo „paradoksalnu situaciju“ – da se država obavezuje da plati određenu sumu izvođaču koji je odabran bez tendera, pa da tek dve godine kasnije angažuje drugu firmu koja će proceniti vrednost radova.

“Pošto je ova procena CIP bila izrađena 2020. godine, a vrednost radova je precizirana kroz aneks ugovora sa izvođačem 2021. godine, nameće se pitanje da li su predstavnici naše države makar naknadno pokušali da na osnovu ovih argumenata pokušaju da otvore pregovore o tome da se cene koriguju naniže”, kaže Nenadić.

Sve ovo, govori on, pokazuje da je neophodno što pre objaviti sve nedostajuće dokumente u vezi sa ovim poslom, ali i svim drugim sličnim aranžmanima sa partnerima Srbije na infrastrukturnim radovima, ne samo iz Kine, već i drugih zemalja.

“Ovo je još jedan dokaz da Srbija mora da prekine praksu ugovaranja takvih radova bez tendera, a u najmanju ruku, ako ih već na taj način dogovara, da bi predstavnici naše Vlade morali da predstave i poslanicima i građanima, na osnovu kojih proračuna su došli do zaključka da je cena koju ćemo platiti za te radove realna”, kazao je Nenadić.

Zašto u Srbiji nema sudskih presuda za visoku korupciju: Sanader na srpski način

[Forbes](#), Petrica Đaković i Aleksandra Bulatović, 20. novembra 2024.

Prošlonedeljno hapšenje sada već bivšeg ministra zdravlja u Vladi Hrvatske Vilija Beroša, samo je poslednji takav slučaj u susednoj državi. Hapšenja, a zatim i osude najviših državnih funkcionera, opštinskih ili županijskih zvaničnika u Hrvatskoj godinama nisu novost.

Najvažniji je svakako slučaj nekadašnjeg premijera Ive Sanadera. On je na kraju osuđen na 18 godina i osam meseci zatvora zbog tri korupcijske afere „Fimi Media“, „Planinska“ i „Ina-MOL“. Sanader je, između ostalog, osuđen jer je dobio pet miliona evra da bi sklopio ugovor kojim je MOL dobio većinu u hrvatskoj naftnoj kompaniji INA. Novac stečen na ovaj način morao je da vrati u državni budžet.

Marina Lovrić Merzel, nekadašnja županica Sisačko-maslovačke županije morala je u budžet da vrati 100.000 evra. Ona je zbog zloupotrebe službenog položaja i primanja mita osuđena na sedam godina zatvora.

Poznati su i slučajevi hapšenja ministra građevinarstva Darka Horvata, zamenika gradonačelnika Splita Bojana Ivoševića, gradonačelnika Zagreba Milana Bandića...

Mnogo afera, nula presuda

Poredeći je sa Hrvatskom, Srbija izgleda kao država bez korupcije. Ako izuzmemo Gorana Kneževića, tada gradonačelnika Zrenjanina, javnost u Srbiji ne pamti da je u našoj zemlji visoki državni zvaničnik uhapšen u toku mandata. S druge strane, kada je i bilo hapšenja onih bivših, slučajevi su se završavali oslobađajućim presudama. Ako ne u prvobitnom, onda svakako u ponovljenim sudskim postupcima.

Iako je Savet za borbu protiv korupcije godinama istraživao velike privatizacione afere, pretočene u dosijee o 24 takva slučaja, političari su se iz njih izvlačili bez krivice. Bivši ministri hapšeni su uglavnom zbog sumnji da su zloupotrebili službeni položaj u nekim od preduzeća sa spiska Verice Barać i pomenutog Saveta. Ipak, gotovo svi su do sada oslobođeni.

Nemanja Nenadić, programski direktor Transparentnosti Srbija kaže za Forbes Srbija da je u našoj zemlji i hapšenje pripadnika bivših vlasti retka pojava. Postupaka protiv aktuelnih tek nema.

„Ovde je i nakon promena u oktobru 2000. privođenje ili krivično-pravno gonjenje izuzetno retko. Jedino je Mihalj Kertes, direktor Uprave carina, hapšen zbog afere, ali je i on kasnije oslobođen. Čak i kada je reč o pripadnicima bivših vladajućih struktura, ovde se umesto procesuiranja radije koriste verbalne optužbe. Narativ o korupcionaškim aferama se upotrebljava u političkoj borbi. Dakle, bez akcije i konkretnog procesa“, kaže Nenadić.

Unosnije mahati nego procesuirati

Nenadić nadalje objašnjava da postoje najmanje dva razloga zbog kojih su ovakvi procesi retkost u Srbiji. Prvi je, kaže, to što veliki broj političara nakon smene vlasti preleti u redove novih vladajućih struktura.

„Taj broj preletača nije mali i to je jedan od razloga zbog kojeg nema procesa ni protiv bivših. Osim ovoga, razlog je i u činjenici da je lakše i politički unosnije mahati tim potencijalnim aferama u javnosti kada je to potrebno nego se potruditi, prikupiti dokaze i procesuirati ukoliko postoji osnov za to“, kaže Nenadić. „To je i lakše i očigledno politički isplativije čim političari u Srbiji to koriste“.

Naš sagovornik podseća da javnost s pravom ukazuje na odgovornost političara za odsustvo sudskih procesa za visoku korupciju, ali je prava adresa zapravo tužilaštvo, odnosno tužioci.

„Tužioci su ti koji bi trebalo da proveravaju sumnje i navode i da pokreću postupak. Ali, očigledno je da oni ne koriste u dovoljnoj meri svoja ovlašćenja i svoju samostalnost u odlučivanju. Verovatno iz straha od političke odmazde“.

Slučaj Gorana Kneževića

Tadašnji gradonačelnik Zrenjanina Goran Knežević uhapšen je 2008, pod sumnjom da je zajedno sa saradnicima vršio malverzacije sa građevinskim zemljištem i nameštao tendere. Oni su optuženi da su zločinačkim udruživanjem namerili da ostvare dobit, a na štetu gradskog budžeta.

Posle 13 meseci provedenih u pritvoru, Knežević je pušten, da bi 2013. pravosnažnom presudom bio oslobođen optužbi koje su mu se stavljale na teret.

Goran Knežević, u međuvremenu, promenio je i stranački dres, prešavši iz DS-a u vladajući SNS. Kasnije je bio ministar poljoprivrede i privrede.

Postupak protiv Olivera Dulića

Jedan od slučajeva na kojem je radio Savet predvođen Vericom Barać bio je i onaj protiv bivšeg ministra zaštite životne sredine i prostornog planiranja Olivera Dulića. Postupak protiv Dulića počeo je oktobra 2012. godine, nekoliko meseci nakon promene vlasti u Srbiji. Teretio se da je zloupotrebio službeni položaj prilikom odobravanja dozvola slovenačkoj kompaniji Nuba Invest. Ova kompanija postavljala je optičke kablove duž puteva po Srbiji i za to su joj bile neophodne dozvole ministarstva kojim je rukovodio Oliver Dulić.

Nepunih 11 godina kasnije, Dulić, zajedno sa pomoćnikom ministra Nebojšom Janjićem i Zoranom Drobniakom, najdugovečnijim v.d. direktorom javnih preduzeće u Srbiji, pravosnažno je oslobođen svih optužbi.

Tokom postupka, Dulić i njegovi saradnici najpre su bili osuđeni na ukupnu kaznu od 7,5 godina zatvora i zabranu obavljanja javne funkcije, da bi naredne godine Apelacioni sud poništio ovu presudu i naložio ponovno suđenje. U ponovljenom postupku, doneta je oslobađajuća presuda.

Afera Luka Beograd i hapšenje Bubala

I Luka Beograd jedan je od 24 slučaja spornih privatizacija u Srbiji. Zbog sumnji da je pomogao dvojici poznatih biznismena Milanu Beku i Miroslavu Miškoviću da po povlašćenoj ceni kupe akcije Luke Beograd, 2013. godine uhapšen je bivši ministar privrede Predrag Bubalo. Njega i nekolicinu saradnika, Tužilaštvo za organizovani kriminal osumnjičilo je da su oštetili budžet za najmanje 5,7 miliona evra.

I tokom prvog, kao i tokom ponovljenog sudskog postupka, Bubalo i njegovi saradnici oslobođeni su optužbi za pomaganje dvojici pomenutih biznismena, pošto je sud utvrdio da nema dokaza da su Bubalo i drugi osumnjičeni zloupotrebili službeni položaj.

Saša Dragin još u postupku

Sudski postupak protiv bivšeg ministra poljoprivrede Saše Dragina i 30-ak osumnjičenih u aferi „mineralno đubrivo“ i Azotara Pančevo još traje, iako je počeo pre 12 godina. Dragin, tada već bivši ministar poljoprivrede, uhapšen je tokom 2012. godine jer se sumnjičio da je učestvovao u malverzacijama sa đubrivom, čime je naneta materijalna šteta Azotari Pančevo kao proizvođaču.

Prema navodima iz optužnice, u periodu od 2009. do 2011. Dragin i drugi sumnjiče se da su omogućili određenim preduzećima da od Azotare Pančevo kupuju đubrivo po povlašćenim cenama, što je bilo protivzakonito i suprotno odredbama važeće Uredbe.

Budžet je tom prilikom, prema navodima tužilaštva, oštećen za osam miliona evra, a Dragin je nakon devetomesečnog pritvora pušten kući, ali uz obavezu nošenja nanogice. Ta mera ukinuta mu je posle sedam meseci. Suđenje Saši Draginu i drugim osumnjičenim i dalje se vodi pred Specijalnim sudom, a na presudu će se još čekati, prema poslednjim informacijama iz ovog postupka.

Potvrđena presuda Jasni Matić

Bivša ministarka telekomunikacija Jasna Matić uhapšena je 2014. godine zbog sumnje da je kao direktorka Agencije za promociju izvoza i stranih ulaganja (SIEPA) zloupotrebila službeni položaj i time oštetila državni budžet. Prvobitno je osuđena na sedam meseci zatvora, da bi kasnije Apelacioni sud poništio presudu i suđenje vratio na početak. U drugom postupku, tokom 2023. godine sudsko veće Odeljenja za organizovani kriminal Višeg suda u Beogradu, potvrdio je prvobitnu presudu kojom je Matićeva osuđena na istu zatvorsku kaznu. I na ovu presudu upućena je žalba Apelacionom sudu.

Aleksandar Jovicic

Aleksandar Jovičić, nekadašnji predsednik opštine Palilula uhapšen je u leto 2021. godine pod sumnjom da je primao novac od građevinskih investitora kako bi im omogućio izgradnju objekata bez građevinske dozvole na teritoriji opštine kojom rukovodi. Kako je navedeno, od jula 2016. do novembra 2018. on je od investitora za navedene objekte protivpravno prisvojio oko 28,8 miliona dinara.

Suđenje Jovičiću i ostalim uhapšenim u ovom slučaju počelo je tek feburara ove godine. U međuvremenu, Jovičiću i njegovoj bivšoj supruzi oktobra ove godine na zahtev Posebnog odeljenja za suzbijanje korupcije Višeg javnog tužilaštva privremeno je oduzeta imovina.

Bez dokaza u slučaju Marije Rašete Vukosavljević

Prvi slučaj hapšenja bivšeg visokog državnog zvaničnika, desio se još 2004. godine. Marija Rašeta Vukosavljević, nekadašnja ministarka telekomunikacija uhapšena je pod sumnjom da je zloupotrebila službeni položaj i prilikom rekonstrukcije Terminala 2 i VIP salona na Beogradskom aerodromu oštetila to preduzeće za oko 220 miliona dinara. Pravosnažno je oslobođena 2013. godine. Nije dokazano da su za sebe niti druge pribavili materijalnu korist. Postupak je trajao punih osam godina.

EU principi

„Čak i kada ima osuđujućih presuda, one postanu oslobađajuće u drugom stepenu. Ne treba, međutim, da zaboravimo da je Hrvatska članica Evropske unije. Evropsko tužilaštvo je duže vreme pratilo i prikupljalo dokaze kako bi dokazali krivične radnje ministara i umešanih ljudi. Duboko sam ubeđena da hrvatsko tužilaštvo funkcioniše na istom principu kao i naše, ali kao članica EU okupiraju više pažnje Evrope“, kaže za Forbes Srbija Jasmina Paunović, tužiteljka Višeg javnog tužilaštva.

Susedi su, međutim, i pre članstva pokazali volju da sankcinionišu i najviše zvaničnike. Pre svega premijera.

„Mada, s druge strane, koliko se sećam, i dok je bila pred vratima EU znali su sami da uhapsu premijera. Znali su da sprovode posebne dokazne radnje i da uhapsu i gradonačelnika Zagreba. Pokazali su volju da se izbore sa tim problemom. Kod nas taj točak šljafuje godinama. Imam utisak da se neće skoro pokrenuti. Korupcija uvek ide odozgo. Oni sa vrha daju primer onima dole“, upozorava tužiteljka Paunović.

Da li se sve prati?

Nemanja Nenadić napominje da Evropska komisija prati u godišnjim izveštajima o napretku i da li se povećava broj optuženih i osuđenih za visoku korupciju, a to izjednačava sa procesima koji se vode pred Tužilaštvom za organizovani kriminal.

„Oni to prate na osnovu broja tih slučajeva, što nije dobro merilo. Zapravo bi trebalo pratiti da li se ispituju svi navodi, odnosno slučajevi gde postoje sumnje, indicije ili neki dokazi. Da li je to nadležno tužilaštvo ispitalo na adekvatan način. Kada bi se tako pratio napredak, to bi onda bio impuls da se više radi na otkrivanju i procesuiranju slučajeva korupcije na najviše nivou“, uveren je Nenadić.

Srbija i Crna Gora usamljeni

Hrvatska nije jedina zemlja koja je procesuirala premijera. Poznat je i slučaj premijera Slovenije Janeza Janše koji je sankcionisan 2014. Osuđen je na dve godine zatvora zbog navodne korupcije u postupku kupovine transportera za Vojsku Slovenije. Čak je i počeo da služi zatvorsku kaznu, ali je uspeo da izađe posle mesec dana jer je na izborima dobio mesto poslanika. Kasnije je presuda poništena.

Premijer Federacije Bosne i Hercegovine Fadil Novalić osuđen je na četiri godine zatvora zbog zloupotrebe položaja pri nabavci respiratora u vreme pandemije kovida. Pre nekoliko dana Ustavni sud BiH je na osnovu žalbe potvrdio da su mu povređena prava na pravično suđenje, ali je kazna zadržana.

Bugarska je hapsila u tom trenutku bivšeg premijera Bojka Borisova za navodnu zloupotrebu sredstava iz evropskih fondova (pušten već sutradan). Severnoj Makedoniji to nije uspelo jer je bivši premijer Nikola Gruevski otišao iz zemlje pre odlaska na odsluženje zatvorske kazne u trajanju od dve godine. U odsustvu je nepravosnažno osuđen i na kaznu od sedam godina. Apelacioni sud je povećao kaznu na devet godina zatvora. Vrhovni sud je krajem prošle godine odbacio žalbu Gruevskog. Bio je osuđen i na dodatnih godinu i po, a protiv njega se vodi još nekoliko postupaka.

Pre mesec dana, Albanija je uhapsila bivšeg predsednika Ilira Metu zbog navodne umešanosti u korupciju. Njegova odbrana tvrdi da je reč o politički motivisanom hapšenju. Krajem prošle godine, uhapšen je i bivši premijer Sali Beriša pod optužbom za korupciju u vreme dok je obavljao najvišu funkciju.